

MOLLUSKEN IN BULGARIJE

In mei 1966 had ik de gelegenheid een rondreis per auto door Bulgarije te maken. Omdat deze tocht niet uitsluitend bedoeld was als malacologische excursie en de tijd helaas - mede door de lange heen- en terugreis - nogal krap bemeten was, moest ik mij beperken tot het verzamelen 'op plaatsen die dichtbij de grote routes lagen.

Vanzelfsprekend had ik vóór de reis de literatuur over de molluskenfauna enigszins bestudeerd en waar die nogal verspreid is, geef ik die hieronder in grote trekken weer:

- O. Wohlberedt: Zur Molluskenfauna von Bulgarien-Abh. Naturf. Gesell. Görlitz Bd. 27, Görlitz, 1911, p. 167 - 238;
- A. Wagner: Studien zur Molluskenfauna der Balkanhalbinsel mit Berücksichtigung Bulgariens und Thraziens, nebst monografischer Bearbeitung einzelner Gruppen- Ann. Zool. Musei Polon. Hist. Nat., Tom. VI, p. 264 - 400, Tab. X - XXIII, Warschau, 1927.
- P. Drensky: Synopsis and distribution of fresh-water Mollusca in Bulgaria, Ann. de l'université de Sofia, Tom XLIII, Livre 3, p. 33-53, Sofia, 1947.
- S.G. Jaeckel, W. Klemm und W. Meise: Die Land- und Süßwassermollusken der nördlichen Balkanhalbinsel - Abh.u.Ber. staatl. Mus. Dresden, 23, S. 141 - 205, Dresden, 1957.

Van de nieuwere publikaties zijn vooral die van prof. dr. J. Urbanski te Poznan over de landslakken belangrijk. Zij verschenen in het Bull. d.l. Societé d'amis des Sciences et des Lettres de Poznan. Van prof. dr. A. Angelov (Sofia) verschenen publicaties over de in bronnen levende gastropoden.

Bij de determinaties was het vanzelfsprekend van groot belang, dat we door eerdere reizen de molluskenfauna van Joegoslavië (speciaal Macedonië) goed hadden leren kennen. De heer dr. F.E. Loosjes te Wageningen was weer zo vriendelijk de determinatie van de Clausiliiden op zich te nemen, waarvoor ik hem ook vanaf deze plaats nog eens hartelijk dank. Voor de mollusken van de Zwarte Zee bleken de delen "Bivalvia" en "Gastropoda prosobranchia et Opisthobranchia uit de Fauna van Roemenië (auteur A.V. Gossu) goed bruikbaar. Bovendien ondervonden wij ook veel hulp van prof. Angelov te Sofia, die ook onze collectie met een aantal bronslakjes verrijkte en ons aan literatuur en kaarten hielp, waarvoor wij ook hem bijzonder danken.

Bulgarije is een bijzonder prettig land om te bereizen; het heeft een goed wegennet, een gastvrije en hartelijke bevolking en weinig lastige officials; het enige nadeel is dat het zo ver weg ligt (Amsterdam - Sofia is ca 2300 km). Het land is ruim 3 x zo groot als ons land en telt ongeveer 8 miljoen inwoners, die in hoofdzaak agrarisch werkzaam zijn. Het land is veel meer en beter in cultuur gebracht dan bijvoorbeeld Macedonië en het maakt onder andere ook door de uitgebreide herbebossing van de bergen een veel vriendelijker indruk.

Wij laten hier een opsomming volgen van een aantal vindplaatsen met, in alfabetische volgorde, de daar aangetroffen mollusken, die alle zijn opgenomen in de collectie van het Natuurmuseum te Enschede.

Allereerst nog enkele vindplaatsen langs de "aanrijroute" door Joegoslavië: Tussen Ljubljana en Zagreb: *Aegopis verticillus* (Fér.), *Bradybaena fruticum* (Müll.), *Cepaea nemoralis* (L.), *C. vindobonensis* (Fér.), *Clausilia* (C.) *pumila* (Pfr.) var. *major* A.S., *Cochlodina laminata grossa* (Rossm.), *Cochlostoma septemspirale* (Raz.), *Delima* (Itala) *ornata* (Rossm.), *Helicella itala* (L.), *Helix pomatia serbica* Kobelt, *Lymnaea* cf. *peregra* (Müll.), *Monacha cartusiana* (Müll.), *Monachoides incarnata* (Müll.), *Viviparus contectus* (Millet).

Tussen Nisj en Pirot (grens van Bulgarije): *Abida secale* (Drap.), *Aegopinella nitens* (Michaud), *Carinigera eximia* (Mlldff.), *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Clausilia* (C.) *pygmaea* (Mlldff.), *Cochlodina commutata* (Rossm.), *Ena obscura* (Müll.), *Graciliaria* (Ruthenica) *filograna* (Rossm.), *Helicigona trizona* (Rossm.), *Helix lucorum* (L.), *Laciniaria* (Alinda) *biplicata biplicata* (Mont.), *L. (A.) biplicata elegantissima* A. Wagner., *Oxychilus* (Morlinea) *glaber* (Rossm.) en *Zebrina detrita* (Müll.).

Bij Sofia aan de Iskar aan de straat van Plovdiv: *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Cochlicopa lubrica* (Müll.) *minima* (Siem.), *Laciniaria* (Alinda) *biplicata* (Mont.) var. *bosnica* Kim., *Oxychilus* (Morlina) *glaber* (Rossm.).

Svoje aan de Iskar: *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Euomphalia strigella* (Drap.) en *Helix pomatia* (L.).

In de omgeving van het dorp Lakatnik: *Ancylus fluviatilis* (L.) var. *phrygium* (Clessin), *Belgrandiella hessei* (A.J. Wagner), *B. pusilla* (Angelov), *B. zaschevi* (Angelov), *Caracollina corcyrensis* (Rossm.), *Chondrina avenacea* (Brug.), *Euomphalia strigella* (Drap.), *Helicigona trizona balcanica* (Kobelt), *Laciniaria* (Bulgarica) *fraudigera* (Rossm.), *Macedonica* (Serbica) *transiens* (Mlldff.), *Paladilhopsia bureschi* (A.J. Wagner), *Radix lagotis* (Schrank), *Zebrina detrita* (Müll.).

Nabij Lovetsch: *Cepaea vindobonensis* (Fér.).

Novo Selo (ca 20 km ten westen van Tirnovo): *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Helicella obvia* (Hartmann).

Tirnovo aan de Jantra: *Bradybaena fruticum* (Müll.) in de typische platte exemplaren, die Urbanski in 1960 van deze vindplaats beschreef, *Chondrula* (Ch.) *tridens* (Müll.), *Helicella* (*Helicopsis*) *rhabdotoides* (A.J. Wagner), *Helix lucorum* (L.), *H. pomatia* (L.), *Laciniaria* (*Idylopsina*) *pagana* (Rossm.), *Monacha cartusiana* (Müll.). bij Ruse aan de Donau (bij de spoorburg naar Roemenië): *Helicella obvia* (Hartmann), *Lithoglyphus naticoides* (Pfeiff).

Donaudoorbraak bij Srebarna (nu afgesloten, pelikanenkolonie): *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Ch. tridens* (Müll.) forma *albolineata* (Pf.), *Helicella obvia* (Hartm.), *Lymnaea* (*Radix*) *ovata* (Drap.), *L. (R.) peregra* (Müll.), *L. stagnalis* (L.), *Planorbis corneus* (L.), *P. planorbis* (L.), *Pomatias elegans* (Müll.), *Zebrina detrita* (Müll.).

Aan de Donau tussen Srebarna en Silistra (ook aanspoelsel): *Argna* (*Agardhiella*) *truncatella* (Pf.), *Bithynia tentaculata* (L.), *Caracollina corcyrensis* (Rossm.), *Carychium tridentatum* (Risso), *Cecilioides acicula* (Müll.), *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Ch. tridens* (Müll.), *Ch. tridens* (Müll.) f. *albolineata* (Pf.), *Cochlicopa lubrica* (Müll.) ssp. *nitens* (Kobelt), *Dreissena polymorpha* (Pall.), *Helicella obvia* (Hartm.), *Laciniaria* (*Alinda*) *biplicata* *biplicata* (Mont.), *L. (L.) plicata* (Drap.), *Lymnaea* (*Radix*) *ovata* (Drap.), *L. (Stagnicola) palustris* (Müll.), *L. stagnalis* (L.), *Mastus venerabilis relictus* (Bielz), *Monacha cartusiana* (Müll.), *Orcula doliolum* (Brug), *Planorbis* (*Gyraulus*) *albus* (Müll.), *P. corneus* (L.), *P. (Gyraulus) laevis* (Ald.), *P. (Anisus) leucostoma* (Millet), *Pupilla muscorum* (L.), *Segmentina* (*Hippeutis*) *complanata* (L.), *Trichia sericea* (Drap.), *Unio pictorum* (L.), *Vallonia costata* (Müll.), *V. excentrica* (Sterki), *Valvata cristata* (Müll.), *Vertigo moulinesiana* (Dupuy), *Viviparus contectus* (Millet), *Zonitoides nitidus* (Müll.).

Baltschik aan de Zwarte Zee: *Cerithium* (*Vulgocerithium*) *ponticum* (Milasch.), *Ceruellea virgata* (Drap.), *Helix aspersa* (Müll.), *H. lucorum* (L.), *Helicella spiruloides* (Hartm.), *Laciniaria* (*Bulgarica*) *varnensis* (Pf.), *Zebrina varnensis* (Pf.).

Pobiti Kamani - het z.g. "Versteende bos" ca 15 km ten westen van Varna - : *Bradybaena fruticum* (Müll.), *Caracollina* cf. *corcyrensis* (Rossm.), *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Chondrina avenacea* (Brug.), *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Helicella* (*Xeropicta*) *krynickyi* (Kryn.), *Helicella spiruloides* (Hartm.), *Laciniaria* (*Bulgarica*) *varnensis* (Pf.), *Oxychilus* sp., *Zebrina detrita* (Müll.).

Strand van Varna: *Angulus exiguus* (Poli), *Caracollina corcyrensis* (Rossm.), *Cardium edule* (L.), *C. edule quadrata* B.D.D., *Ceruellea virgata* (Drap.), *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Ch. tridens* (Müll.), *Chrysallida* (*Parthenina*) *costulata* (Milasch.), *Divaricella divaricata* (L.), *Donax trunculus* (L.), *Gibbula divaricata* (L.), *Irus irus* (L.), *Loripes lacteus* (L.), *Mesodesma* (*Donacilla*) *cornea* (Poli), *Mytilus galloprovincialis nominata* (Lamarck), *Nassarius reticulatus* (L.) var., *Nassa* (*Cyclope*) *kamyschiensis* (Chenü), *N. (C.) neritea* (L.), *Ostrea taurica* Kryn., *Oxychilus* (*Morlina*) *glaber* (Rossm.), *Pomatias elegans* (Müll.), *Rissoa euxinica* Milasch., *Spisula subtruncata triangula* Renier, *Venerupis aureus* (Gmel.), *Tricolia pontica* Milasch., *Venus gallina* (L.), *Zebrina varnensis* (Pf.).

Bjala aan de Zwarte Zee (ten zuiden van Varna): *Eubrephulus bicallosus* (Pf.), *Helicella spiruloides* (Hartm.), *Monacha cartusiana* (Müll.).

Natuurreservaat (moerasbos) aan de Kamtschija: *Caracollina corcyrensis* (Rossm.), *Cepaea vindobonensis* (Fér.), *Cochlodina laminata* (Mont.), *Helix pomatia serbica* Kob., *Laciniaria* (*Laciniaria*) *plicata* (Drap.), *Monachoides incarnata* (Müll.), *Oxychilus draparnaudi* (Beck), *Monacha cartusiana* (Müll.), *Trichia sericea* (Drap.), *Zonitoides nitidus* (Müll.).

Aan de monding van de Kamtschija als aanspoelsel: *Bithynia tentaculata* (L.), *Caracollina corcyrensis* (Rossm.), *Chondrula microtraga* (Rossm.), *Ch. tridens* (Müll.) en de f. *albolimbata* (Pf.), *Cochlicopa lubrica* (Müll.) ssp. *nitens* Kobelt, *Helicella obvia* (Hartm.), *H. spiruloides* (Hartm.), *Helicopsis striata* (Müll.), *Jaminia quadridens* (Müll.), *Laciniaria* (*Alinda*) *biplicata* (Mont.), *L. (L.) plicata* (Drap.), *Lymnaea* (*Stagnicola*) *palustris* (Müll.), *Monacha cartusiana* (Müll.), *Pomatias elegans* (Müll.), *Succinea putris* (L.), *Zebrina detrita* (Müll.), *Zonitoides nitidus* (Müll.).

Nessebar aan de Zwarte Zee: *Ceruellea virgata* (D.C.), *Nassarius reticulatus* (L.) ssp.

Saline bij Pomorie (bij Burgas): *Bittium reticulatum* var. *exilis* Eichw., *Cardium edule* (L.), *Monacha cartusiana* (Müll.).

Stadspark van Burgas: *Helicella* (*Xeropicta*) *krynickyi* Kryn., *Helix pomacella* Mousson, *Monacha cartusiana* (Müll.), *Perforatella* (*Monachoides*) *rubiginosa* (A. Schm.), *Vallonia costata* (Müll.), *Zebrina kindermanni kindermanni* (Pfeiffer).

Strand van Burgas: *Mytilus galloprovincialis* (Lam.) f. *nominata*, *Pecten glaber* (L.) f. *ponticus* Milasch? *Purpura haemastoma* (L.), *Trophon breviatus* Jeffr.

Strand van Sosopol (ten zuiden van Burgas): *Brachyodontes lineatus ponticus* Milasch., *Caecum trachea* (Mont.) var. *elegans* Perejaslawzewa, *Cerithiopsis minima* (Brusina), *Chondrula tridens* (Müll.), *Corbula mediterranea maeotica* Milasch., *Divaricella divaricata* (L.), *Donax trunculus* (L.), *D. venustus* (Poli), *Ceruellea virgata* (d.C.), *Hydrobia maritima* Milasch., *Loripes lactea* (L.), *Mytilus galloprovincialis* (Lam.) f. *nominata*, *Ostrea taurica* Kryn., *Patella pontica* Milasch., *Pecten glaber* v. *ponticus* Milasch., *Venus gallina* (L.).

Aan de zuidzijde van het Balkangebergte; bij Stara Sagora, Kasanlik, Schipka en Karlovo: Ancyclus fluviatilis (Müll.) var. phrygium (Clessin), Cepaea vindobonensis (Pf.), Chondrula tridens (Müll.), Helicella obvia (Hartmann), Helix lucorum (L.), H. pomatia (L.), Lymnaea (Radix) peregra (Müll.), Laciniaria (L.) plicata (Drap.), Monacha cartusiana (Müll.), Oxychilus (Morlina) glaber (Fér.), Zebrina detrita (Müll.).

In het Rhodopen-gebergte: omgeving Batschkovo-klooster en langs de Tsjepalarska Reka: Caracollina corcyrensis (Rossm.), Cepaea vindobonensis (Pf.), Chondrina cf. clienta (West.), Chondrula tridens (Müll.), Ena obscura (Müll.), Helicella obvia (Hartm.), Helicigona trizona rumelica (Rossm.), Helix pomatia (L.), Laciniaria (Bulgarica) fraudigera (Rossm.), L. (Laciniaria) macilentata (Rossm.), L. (L.) plicata (Drap.) var. implicata (Blz), L. (Denticularia) thessalonica (Rossm.), Macedonica (M.) macedonica (Rossm.), Oxychilus (Morlina) glaber (Rossm.), Pomatias sulcatus (Lamk.), Zebrina detrita (Müll.).

In het Pirin-gebergte (Velingrad-Raslog): Cepaea vindobonensis (Pf.), Cochlodina laminata (Mont.), Macedonica (M.) marginata (Rossm.), Vitrea sp.

In het Rila-gebergte (Rila-klooster en omgeving): Euomphalia strigella (Drap.), Laciniaria (L.) plicata excepta A.S. en L. (Alinda) biplicata euptychia Ehrmann.

G.M. Roding - Natuurmuseum Enschede.